

Andragoški center Slovenije

100. Statistični podatki: Izobrazbena sestava prebivalcev Slovenije in vključenost v vseživljenjsko učenje

»Vseživljenjsko učenje mora za vse postati resničnost v Evropi.«, je zapisano v Programu znanj in spretnosti za Evropo, ki ga je pripravila Evropska komisija. Pridobivanje znanja v vseh starostnih obdobjih ter stalno nadgrajevanje spretnosti in veščin za delo in življenje je ključnega pomena za večjo inovativnost, učinkovitost ter kakovostnejše življenje. Tako v EU kot v Sloveniji bo je pomembno spodbujanje in motiviranje zlasti nižje izobraženih in z neustreznimi spretnostmi za delo ter drugih prikrajšanih skupin k vključitvi v izobraževanje in usposabljanje, kajti le to bo omogočalo lažji prehod in obstoj na trgu dela, zmanjševalo vse večja tveganja socialne izključenosti ter zagotavljalo kakovostnejše življenje.

Kakšna je izobrazbena struktura prebivalcev Slovenije, starih 15 let in več, ter kaj o izobraževanju in vseživljenjskem učenju prebivalcev kažejo uradni statistični podatki?

Izobrazbena sestava prebivalcev Slovenije se izboljšuje

Izobrazbena sestava prebivalcev Slovenije se je v zadnjih dvajsetih letih izboljšala in je v mednarodni primerjavi dobra.

Delež prebivalcev z osnovnošolsko izobrazbo ali manj se znižuje. Med prebivalci, stari 15 ali več let, je imelo leta 2020 največ osnovnošolsko izobrazbo 22,7 % prebivalcev. V primerjavi z letom 2019 se je ta delež zmanjšal za 0,3 odstotne točke, v primerjavi z letom 2015 pa za 3,3 odstotne točke. Kljub zmanjšanju deleža prebivalcev z osnovnošolsko izobrazbo ali manj, pa bo potrebno v prihodnje te skupini prebivalstva nameniti veliko pozornosti, da ti odrasli pridobijo prvi poklic ali ustrezne splošne in poklicne kompetence za življenje in delo.

Več kot polovica odraslih prebivalcev Slovenije je imelo srednješolsko izobrazbo (52,8 %). Struktura znotraj srednje izobrazbe se izboljšuje, saj je imelo 22,7 % nižjo ali srednjo poklicno izobrazbo, 30,2 % pa srednjo strokovno ali srednjo splošno izobrazbo. Razlika med spoloma pri srednješolsko izobraženih je velika, saj ima zaključeno srednješolsko izobrazbo več moških (61 %) kot žensk (45 %).

Višjo ali visokošolsko izobrazbo je imelo 24,5 % prebivalcev, starih 15 let in več. Delež prebivalcev s terciarno izobrazbo se je v primerjavi z letom 2019 povečal za 0,3 odstotne točke, v primerjavi z letom 2015 pa za 3,2 odstotni točki. Zaključeno višješolsko in visokošolsko izobrazbo je imelo več žensk (28,6 %) kot moških (20,4 %).

Tabela : Prebivalci, stari 15 ali več let, po izobrazbi in spolu, Slovenija, 1. januar 2020

	Skupaj	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske
	število			% ¹		
Skupaj	1.780.059	888.426	891.633	100	100	100
Osnovnošolska ali manj	403.570	165.039	238.531	22,7	18,6	26,8
brez izobrazbe	3.663	1.481	2.182	0,2	0,2	0,2
nepopolna osnovnošolska	46.944	18.327	28.617	2,6	2,1	3,2
osnovnošolska	352.963	145.231	207.732	19,8	16,3	23,3
Srednješolska	940.600	542.364	398.236	52,8	61	44,7
nižja poklicna ipd.	29.375	18.653	10.722	1,7	2,1	1,2
srednja poklicna ipd.	373.613	244.315	129.298	21	27,5	14,5
srednja strokovna, srednja splošna	537.612	279.396	258.216	30,2	31,4	29
Višješolska, visokošolska	435.889	181.023	254.866	24,5	20,4	28,6
višješolska (prejšnja), višja strokovna	95.353	42.721	52.632	5,4	4,8	5,9
visokošolska 1. stopnje, visokošolska strokovna (prejšnja) ipd.	109.690	42.708	66.982	6,2	4,8	7,5
visokošolska 2. stopnje, visokošolska univerzitetna (prejšnja) ipd.	193.449	77.384	116.065	10,9	8,7	13
magisterij znanosti (prejšnji) ipd.	23.889	10.611	13.278	1,3	1,2	1,5
doktorat znanosti	13.508	7.599	5.909	0,8	0,9	0,7

1) Nekateri seštevki se zaradi zaokroževanja ne ujemajo.

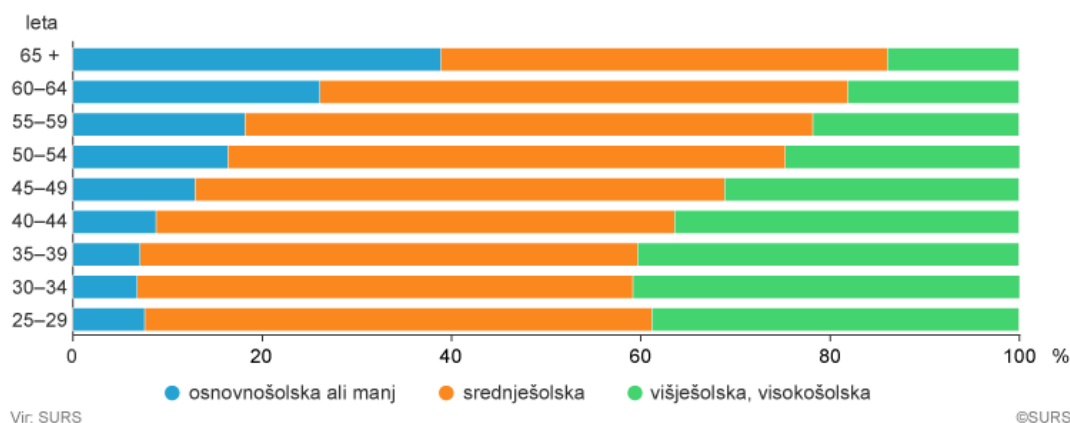
Vir: SURS

Leta 2020 je imelo 13 % prebivalcev v starosti 25–64 let osnovnošolsko izobrazbo ali manj, 55,6 % prebivalcev je imelo srednješolsko izobrazbo in 31,2 % pa terciarno izobrazbo.

Delež prebivalcev, v starosti 30-34 let, z dokončano terciarno izobrazbo je nad povprečjem EU (EU 27 40,9 %, Slov. 46,9 %).

Med starejšimi prebivalci, starimi 65 let ali več, je imelo 39 % največ osnovnošolsko izobrazbo, med starimi 25–49 let, pa je ta delež precej manjši in je znašal 8,7 %. Upokojencev s terciarno izobrazbo je bilo 13 % in so bili večinoma mlajši od 75 let.

Prebivalci, stari 25 let in več, po starosti in izobrazbo, Slovenija, 1. januar 2020

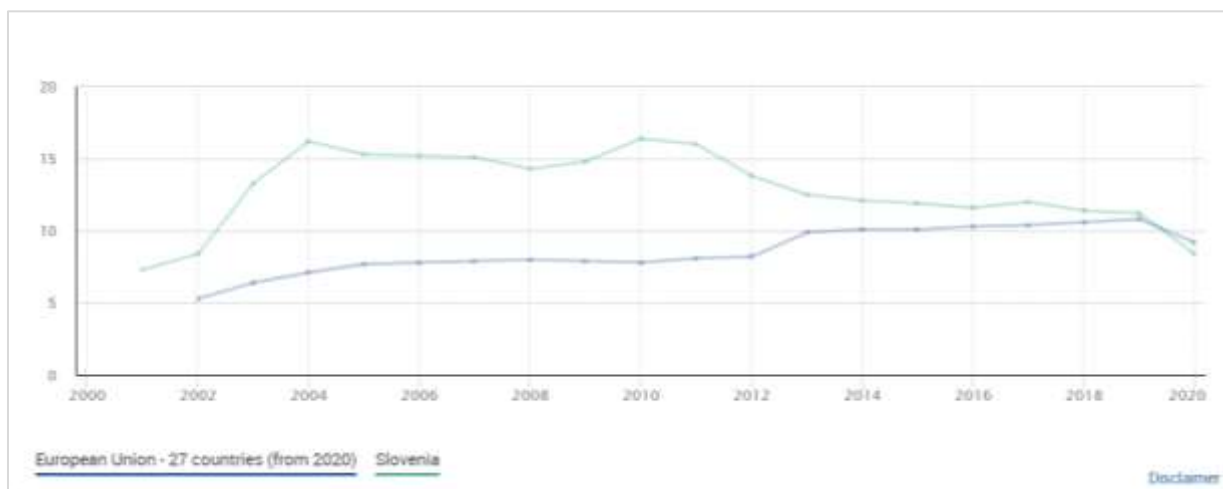

Slovenija tik pod povprečjem EU-27 po vključenosti odraslih v vseživljenjsko učenje

Vključenosti odraslih v različne oblike formalnega in/ali neformalnega izobraževanja se je v Sloveniji v zadnjem desetletju precej znižala, dodatno pa se je znižala v času pandemije covid-19, kar vpliva na zaposlitvene zmožnosti ter prilagajanje odraslih na spremembe na delovnih mestih kot v družbi.

Leta 2020 je v Sloveniji vključenost odraslih, starih 25-64, v vseživljenjsko učenje (8,4 %) padla pod povprečje držav EU-27 (9,2 %), kar je najnižji delež v zadnjih 10 letih. To je tudi pod pričakovanji in pod zastavljenim ciljem v ReNPIO 2013-2020, to je 19 % vključenost odraslih.

Vključenost odraslih, starih 25-64, v vseživljenjsko učenje v EU 27 in Sloveniji po letih

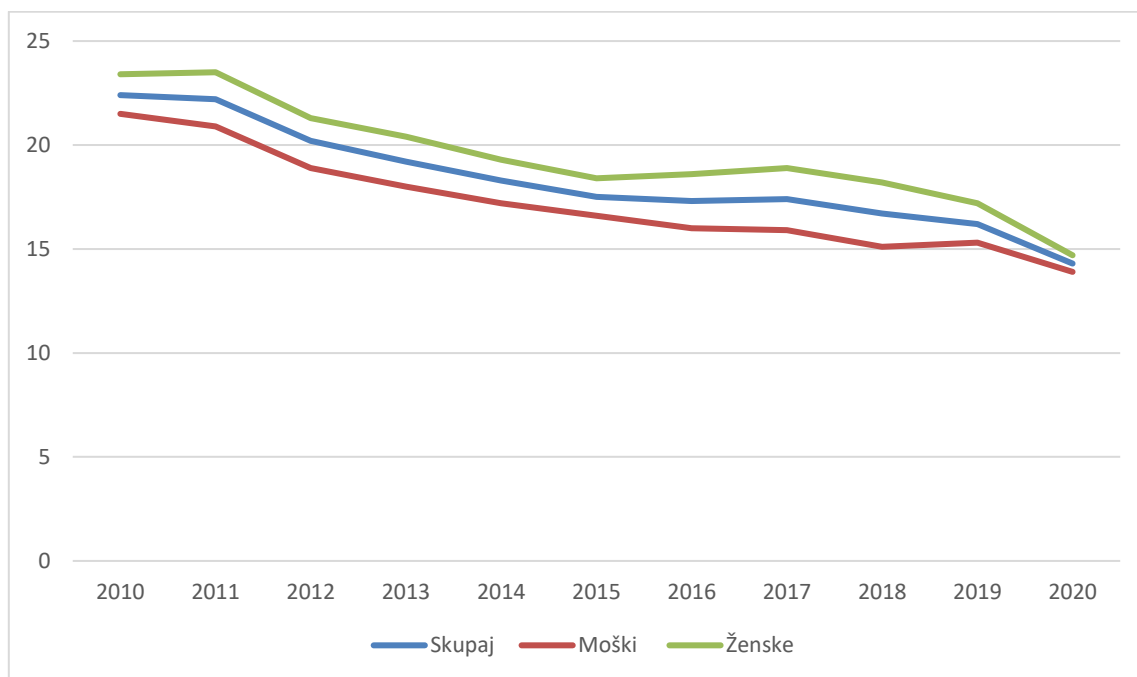

Vir: Eurostat

Delež odraslih, starih 15-74 let, ki so se izobraževali in usposabljali v formalnem in/ali neformalnem izobraževanju, je znašali 14,3 %, kar je za skoraj dve odstotni točki manj kot leta 2019. Še posebno opazno pa se je vključenost odraslih znižala v letu 2020, v prvem letu spopadanja s pandemijo covid-19, in sicer je znaša več kot osem odstotnih točk manj kot leta 2010.

Najvišje vrednosti tega kazalnika so imele ponovno skandinavske države (Švedska, Finska in Danska), najnižje pa vzhodnoevropske države (Romunija, Bolgarija in Slovaška).

Prebivalci Slovenije, stari 15 let ali več, vključeni v formalno in/ali neformalno izobraževanje ali usposabljanje po letih in spolu

Vir: SURS

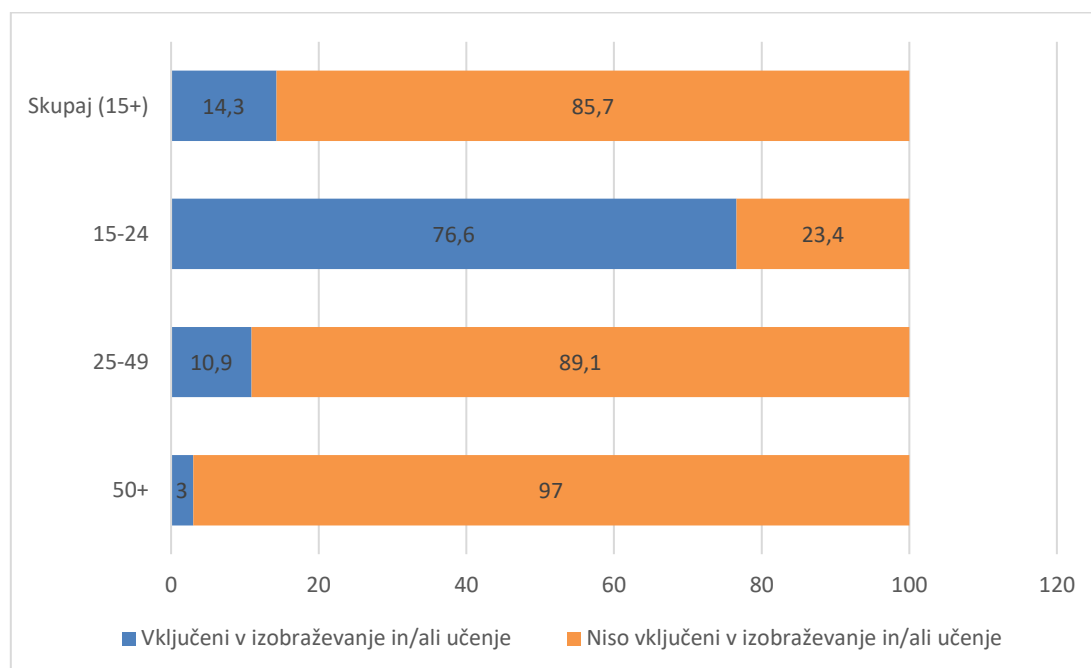
Kot že leta prej, je bilo tudi leta 2020 v različne oblike izobraževanje in usposabljanja vključenih več žensk (14,7 %) kot moških (13,9 %).

Leta 2020 je bilo v izobraževanje in/ali usposabljanje vključenih največ odraslih z doseženo osnovnošolsko izobrazbo ali manj (24,1 %). Ti s bili vključeni predvsem v formalno izobraževanje. V veliko najmanjšem odstotku so se izobraževali ali usposabljali odrasli z doseženo srednješolsko izobrazbo (10,9 %) ter višješolsko izobrazbo (14,3 %). Poleg izobrazbe na vključenost v izobraževanje in učenje pomembno vpliva tudi starost.

Gibanje vključenosti v izobraževanje in učenje po starosti kaže, da je v Sloveniji vključenost pri vseh starostnih skupinah padla. V zadnjem 10-letnem obdobju je bil ta delež največji leta 2013, ko je bilo vključenih 5,5 % prebivalcev te starosti, leta 2019 4 %, lani pa le še 1,9 %.

Največ so se izobraževali mladi, stari med 15 in 24 let (76,6 %), ki so bili vključeni predvsem v formalno izobraževanje, precej manj pa so se vsaj v eno od oblik izobraževanja vključevali stari 50 let in več (3 %). Še manjši je ta delež med 65–74 letniki, ki se je leta 2020 še posebej znižal zaradi pandemije covid-19.

Prebivalci Slovenije, stari 15 let ali več, vključeni v formalno in/ali neformalno izobraževanje, po starostnih skupinah, 2020

Vir SURS

Največ so se izobraževali in usposabljali zaposleni (11,1 %) ter brezposelni (10,3 %), najmanj pa samozaposleni, saj je bilo med njimi kar 92,9 % takšnih, ki se v letu 2020 niso vključili v noben program izobraževanja in usposabljanja. Največ so se izobraževali neaktivni prebivalci (19,2 %), med katere pa spadajo tudi učenci, dijaki in študenti, stari vsaj 15 let.

Ostaja izziv, kako z različnimi ukrepi ponovno spodbuditi in motivirati odrasle, še zlasti manj izobražene in usposobljene, za vključitev v izobraževanje in usposabljanje. Spletno izobraževanje kot posledica pandemije COVID-19 predstavlja nove izzive, povezane z dostopom do učnih priložnosti, zlasti za odrasle udeležence iz ranljivih okolij. Podporne strukture bodo morale zagotoviti, da bo mogoče doseči vse odrasle učeče se in da bodo učeči se učinkovito podprti z uporabo novih spletnih načinov izvajanja izobraževanja in učenja.

Kontaktna oseba za področje: Erika Brenk, erika.brenk@acs.si

Informacijo pripravila: Erika Brenk, erika.brenk@acs.si

Viri:

- SURS: Baza SiStat (2021), <https://pxweb.stat.si/SiStat/sl>
- Eurostat Portal Page – Population and social condition - Education and training (2021) <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
- Tedni vseživljenjskega učenja (2021), SURS, <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9822>